

Den Haag, 29 oktober 2021

Betreft: oproep tot een structurele oplossing - kleinschalige en stabiele opvang voor kinderen

Geachte burgemeester,

Wij maken ons ernstige zorgen over de situatie van kinderen in de Nederlandse asielopvang en de schade die dat bij hen kan veroorzaken. De asielopvang loopt al geruime tijd tegen de maximale bezetting aan. Door lange wachttijden voor en tijdens de asielprocedure, een woningmarkt die op slot zit en bezuinigingen op het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA), is er al tijden geen enkele rek meer in de opvang. De coronacrisis heeft deze onhoudbare situatie even uitgesteld, maar nu reizen weer mogelijk is en gezinshereniging ook weer plaatsvindt, is het punt bereikt waar alsnog uitgeweken wordt naar noodopvanglocaties en tenten. De komende tijd staan zowel het kabinet als de gemeenten voor de complexe opgave om tot de noodzakelijke structurele oplossingen te komen.

1. Crisissituatie in Ter Apel

De situatie in Ter Apel is onhoudbaar en is ver voorbij de humanitaire ondergrens gezakt.¹ Kinderen slapen op de grond en voelen zich onveilig omdat zij met grote aantallen onbekende volwassenen om zich heen slapen.² Uit onderzoek van de GGD in Ter Apel bleek dat er geen personeel of begeleiding aanwezig is (alleen beveiligers), dat er geen desinfectiemiddelen zijn, nauwelijks sanitair beschikbaar is en urinoirs verstopt zijn met "urine/bruine drab".³ De GGD waarschuwde vorige week voor corona-uitbraken en besmetting met infectieziekten zoals legionella.⁴ Deze week werd al een corona-uitbraak geconstateerd in de opvang in Goes.⁵ De Veiligheidsregio Groningen is op woensdag 20 oktober een artikel 51-procedure⁶ gestart waarbij de minister van Justitie en Veiligheid (JenV) om bijstand is gevraagd. De minister van JenV antwoordde dat er op korte termijn 1.100 noodopvangplekken gerealiseerd worden en dat een aantal burgemeesters verenigd in het Veiligheidsberaad hebben toegezegd binnen een aantal weken 1.500 plekken beschikbaar te stellen.⁷

2. Verhoogd aantal asielaanvragen, de tijdelijkheid van de noodopvang en het effect op kinderen

Het is goed en noodzakelijk dat gemeenten spoedig op zoek zijn naar noodopvanglocaties. Dit zal de crisissituatie in Ter Apel vanwege het tekort aan opvangplekken in asielzoekerscentra direct verlichten. Tegelijkertijd is de prognose van de Immigratie- en Naturalisatiedienst dat het verhoogde aantal mensen op de vlucht voor oorlog en geweld komend jaar aanhoudt, evenals veel kinderen die in het kader van gezinshereniging komen.⁸

¹ Rode Kruis, '[Vluchtelingenopvang dreigt door humane ondergrens te zakken](#)' (10 oktober 2021)

² Jeugdjournaal, '[Zorgen over drukte in asielzoekerscentra](#)' (16 oktober 2021).

³ NRC, '[Asielpiek leidt tot boosheid bij de gemeente, en 'bruine drab' in het azc](#)' (19 oktober 2021).

⁴ Ibid.

⁵ NOS, '[Corona-uitbraak in asielzoekerscentrum Goes, bewoners in quarantaine](#)' (24 oktober 2021).

⁶ [Artikel 51 Wet veiligheidsregio's](#).

⁷ Rijksoverheid, '[Reactie op bijstandsverzoek artikel 51 Wet veiligheidsregio's d.d. 20 oktober 2021](#)' (21 oktober 2021).

⁸ Stakeholdersbijeenkomst Ministerie van Justitie en Veiligheid, 15 oktober 2021.

Dit betekent dat we verder moeten kijken dan tijdelijke noodopvanglocaties. Niet alleen om een nieuwe crisis te voorkomen, maar ook vanwege de lessen die we hebben geleerd uit de periode rond 2015. Zo weten we bijvoorbeeld dat kinderen die in de noodopvang verblijven snel en vaak hebben moeten verhuizen, terwijl dit erg ontwrichtend en schadelijk voor hen is. Kinderen zijn kwetsbaar en tijdens en na de vlucht uit een oorlogsgebied komen daar vaak ook nog traumatische ervaringen bij. Verhuizingen staan de continuïteit van de zorg en het onderwijs in de weg en dwingen kinderen pasgemaakte vriendschappen achter zich te laten – terwijl kinderen stabiliteit, sociale relaties, structuur en veiligheid nodig hebben om zich gezond te kunnen ontwikkelen. Om ontwikkelingsschade bij kinderen te voorkomen hebben zij een veilige en vaste plek nodig waar zij langere tijd kunnen verblijven.

3. Noodzaak van structurele oplossingen

De terugkerende druk op de opvang laat zien dat het noodzakelijk is dat er structurele oplossingen komen. Een opgave die nauw aansluit bij de gezamenlijke boodschap van onder andere de VNG in de notitie “Van asiel tot en met integratie; een integrale benadering van opvang, huisvesting en integratie die werkt”.⁹ Het vinden van huisvesting in een gemeente voor statushouders die nu nog in asielzoekerscentra verblijven heeft de hoogste prioriteit, omdat het de integratiekansen bevordert en ook om de opvang te ontlasten zodat er plaats komt voor asielzoekers. Aangezien de verwachting is dat het tekort aan woningen nog enige tijd zal duren, is het noodzakelijk om de opvang een structureel karakter te geven en kleinschalig in te richten.

De lessen uit de periode van 2015 zijn helder. De Kinderombudsman schreef destijds in een onderzoeksrapport dat er in kleinere opvanglocaties meer flexibiliteit is om aan de behoefte van kinderen (en volwassenen) tegemoet te komen. Hierdoor ontstaat een context waarin kinderen zich emotioneel veiliger voelen en zich beter kunnen ontwikkelen.¹⁰ Hoe langer het verblijf op noodopvanglocatie duurt en des te grootschaliger de noodopvang is, des te meer deze situatie in strijd raakt met kinderrechten.¹¹ Het is onze gezamenlijke verantwoordelijkheid om voor humanitaire opvang te zorgen en de rechten uit het VN-kinderrechtenverdrag te waarborgen.

Wij begrijpen dat er op dit moment overal in Nederland sprake is van een urgent tekort aan woningen en dat veel gemeenten hun zorgen hebben geuit over gebrek aan draagvlak voor de opvang van asielzoekers. Onze verwachting is dat structurele opvanglocaties voor minder weerstand zorgen binnen gemeenten, omdat er dan geen (terugkerende) druk op gemeenten komt te staan om noodopvang beschikbaar te stellen. Daarnaast zijn structurele opvanglocaties kosten efficiënter dan tijdelijke noodopvang.¹²

Wij roepen u daarom op om te zoeken naar structurele oplossingen en geven u graag de volgende uitgangspunten mee:

1. Realiseer structurele, kleinschalige opvang (< 150 bewoners), met name in de gebieden waar nu nog weinig opvangplekken zijn. Zorg dat kinderen gedurende de asielprocedure in de buurt worden opgevangen waar zij later worden gehuisvest zodra zij een asielstatus hebben.

⁹ Vereniging van Nederlandse Gemeenten, ‘[Integrale benadering van opvang, huisvesting en integratie](#)’ (september 2021).

¹⁰ De Kinderombudsman, “Wachten op je toekomst: Kinderen in de noodopvang in Nederland” (24 februari 2016).

¹¹ Ibid.

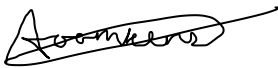
¹² Dhr. Jos Wienen, burgemeester van Haarlem en voormalig portefeuillehouder asielzaken van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), licht zijn ervaring op dit gebied toe op NPO Radio 1, ‘[Overheid laat bewust achterstanden bij asielopvang ontstaan](#)’ (20 oktober 2021).

2. Zorg voor een versnelde ontwikkeling en uitvoering van de Regionale Opvanglocaties, zoals opgesteld in de Uitvoeringsagenda Flexibilisering Asielketen.¹³
3. Betrek (nieuwkomers)scholen en het Landelijk Platform Onderwijs aan Nieuwkomers (LOWAN) in een vroegtijdig stadium zodat zij snel en goed onderwijs kunnen bieden.
4. Maak het mogelijk dat bewoners, inclusief kinderen, zelf bijdragen aan het reilen en zeilen van de opvanglocatie, participeren in lokale voorzieningen en meedoen met activiteiten in de wijk.
5. Besteed specifieke aandacht aan de opvang voor alleenstaande kinderen/minderjarigen, ook voor hen zijn meer (kleinschalige) opvangplekken nodig, zodat zij goed begeleid kunnen worden, niet hoeven te verhuizen en snel naar school kunnen.

Deze uitgangspunten zijn opgesteld vanuit de gedachte dat wij constructief willen samenwerken aan het realiseren van de noodzakelijke bescherming van alle kinderen in (nood)opvanglocaties. Wij hopen dat bovengenoemde punten een plek krijgen binnen het gemeentebestuur en denken graag mee over de manier waarop deze uitgevoerd kunnen worden. Ten slotte verwachten wij dat deze uitgangspunten een handige leidraad vormen voor de gesprekken tussen gemeenten en het COA.

Vanzelfsprekend zijn wij beschikbaar voor overleg, mocht daar behoefte aan zijn. U kunt hiervoor contact opnemen met Senior Specialist Kinderrechten bij UNICEF en coördinator van de Werkgroep Kind in azc, Arja Oomkens (aomkens@unicef.nl, 06-43112817).

Hartelijke groet,

Arja Oomkens
Coördinator Werkgroep Kind in azc
Senior Specialist Kinderrechten bij UNICEF

Mirjam Blaak
Voorzitter Werkgroep Kind in azc
Bestuurder Defence for Children

De Werkgroep Kind in azc is een coalitie van UNICEF Nederland, Defence for Children, VluchtelingenWerk Nederland, Warchild, De Vrolijkheid en Save the Children Nederland. De Werkgroep is opgericht in 2010 omdat uit het onderzoek [Kind in het centrum: Kinderrechten in asielzoekerscentra](#) bleek dat de asielopvang voor kinderen niet voldoet aan de eisen van het VN-Kinderrechtenverdrag. De leden van de Werkgroep bundelen hun krachten om zich in te zetten voor de rechten van kinderen in asielzoekerscentra om hun situatie in het azc te verbeteren.

¹³ Rijksoverheid, '[Uitvoeringsagenda Flexibilisering Asielketen](#)' (14 mei 2020).